

Ptačí komunity mizejících pastevních lesů jižní Transylvánie (Rumunsko)

Pastevní lesy představují křehký, ale velmi hodnotný ekosystém utvářený tradičním neintenzivním způsobem hospodaření. Pastevní lesy vznikaly v důsledku celoroční pastvy hospodářských zvířat a souběžného využívání produktů místních stromů a keřů, jako např. palivové dřevo či plody (ovoce, žaludy aj.). Typickou charakteristikou pastevních lesů je mozaikovost porostů s klíčovými strukturami pro podporu vysoké biodiverzity, např. vzrostlé staré stromy či mrtvé dřevo. Za poslední dvě století došlo k významným změnám východoevropských pastevních lesů. Ty nestíhaly pokrýt rostoucí nároky společnosti na dřevo a zemědělské produkty, a tak byly postupně vytlačeny nasazením intenzivních zemědělských metod. Tato práce zjišťuje ekologickou hodnotu pastevních lesů pro společenství pěvců (Passeriformes).

Využitelné výstupy:

- jako zájmové území vybrali autoři region jižní Transylvánie o rozloze zhruba 3600 km². Území bylo vybráno z několika příčin: 1) existuje mnoho pramenů dokumentujících historii zemědělského hospodaření ve zdejší oblasti, což poskytuje žádaný historicko-kulturní aspekt vývoje, 2) v jižní Transylvánii se nacházejí porosty, které se za celá staletí změnily jen málo, což ukazuje na jistou míru stability, 3) v oblasti se nachází řada klíčových ekosystémových struktur, reliktní pastevní lesy a staré vzrostlé porosty, 4) určité části regionu podlehly intenzivnímu managementu, a tak zde vznikly nové struktury, jako např. otevřené pastviny. Nicméně současný trend nekontrolované těžby dřeva a žďáření vede k dalším ztrátám cenných porostů.
- pěvci byli pro studii vybráni jakožto skupina zahrnující pestré spektrum druhů, ekologie a chování. Autoři srovnávali složení a druhovou bohatost společenství pěvců uvnitř pastevních lesů se společenstvy pěvců v lesích a otevřených pastvin. Dále autoři hledali vztah mezi proměnnými popisujícími pastevní lesy a složením společenstev pěvců. Pastevní lesy byly charakterizovány pomocí 13 proměnných na 3 úrovních územního měřítka (viz Příloha 1). Ptačí druhy byly charakterizovány podle potravní strategie (všežravci, zrnožravci a hmyzožravci) a hnízdění (na zemi, v křoví, na stromech a v dutinách).
- byla prozkoumána společenství pěvců ze 41 pastevních lesů, 15 uzavřených lesních porostů a 15 otevřených pastvin. Celkem bylo zaznamenáno 36 druhů pěvců - 14 nalezeno v porostech uzavřeného lesa, 4 na otevřených pastvinách a 32 uvnitř pastevních lesů (viz Příloha 2).
 - podíl ubývajících druhů činil 100 % pro otevřené pastviny, 31 % pro pastevní lesy a 21 % pro porosty uzavřeného lesa (status druhů zjištěn z materiálů BirdLife International). V uzavřených lesích nebyly nalezeny žádné na zemi hnízdící druhy, na otevřených pastvách se vyskytovaly pouze na zemi hnízdící druhy. Pastevní lesy hostily všechny hnízdní typy.
 - statistická analýza ukázala pozitivní závislost přítomnosti dutinových druhů na přítomnosti dubů a velkých stromů na zkoumané lokalitě. Dále byly nalezeny pozitivní závislosti mezi pokryvností křoví a přítomností v křoví hnízdících druhů, a mezi hustotou hrušní a počty hmyzožravých druhů. Přítomnost na zemi hnízdících druhů byla negativně korelována s pokryvností křoví (viz Příloha 3).
- výsledky práce jsou v souladu s předpokladem, že pastevní lesy hostí unikátní a bohatá ptačí společenstva, která svou diverzitou předčí okolní habitaty lesů a pastvin. Důležitá pro správnou ekologickou funkci pastevních lesů je přítomnost starých vzrostlých stromů a ovocných stromů.
 - intenzifikace hospodářského managementu vede k potlačení heterogenity habitatu pastevních lesů, na jejichž místě poté dojde ke vzniku uzavřeného lesa či pastvin. Oba tyto habitaty mají také určitou ekologickou hodnotu, kterou lze dále navýšit zavedením strukturálních elementů pro navýšení heterogenity (mrtvé dřevo apod.). Management pastevních lesů ovšem vyžaduje obzvláště opatrný přístup, protože vznik těchto habitatů je neoddelitelně spjatý s historicky tradičním zemědělstvím.
- **je naprosto zásadní**, aby ze strany odpovědných orgánů EU došlo k formálnímu uznání

pastevních lesů, jakožto habitatu vyžadující zvláštní péči. Prozatím je třeba, aby místní orgány ochrany přírody zajistily odpovídající management pro jejich zachování.

Grafické přílohy: [2.png](#) [1]

 [1.png](#) [2]

 [4.png](#) [3]

 [3.png](#) [4]

Zdroj: Hartel T., Hanspach J., Abson D.J., Máthé O., Moga C.I., Fischer J. (2014): Bird communities in traditional wood-pastures with changing management in Eastern Europe. *Basic and Applied Ecology* 15: 385-395

Zadal: Zuzana Blažková

URL zdroje: <https://forumochranyprirody.cz/ptaci-komunity-mizejicich-pastevnich-lesu-jizni-transylvanie-rumunsko>

Odkazy:

[1] https://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/2_0.png

[2] <https://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/1.png>

[3] <https://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/4.png>

[4] https://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/3_0.png